

N:o 11.

Af herr R. W. A. M. Eklundh i Lund, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t* angående ändring af § 51 folkskolestadgan.

Enligt gällande folkskolestadga §§ 35 och 37 äro alla barn i åldern 7—14 år skolpligtiga. Folkskolestadgan har ock genom bestämmelserna i dess § 51 velat sörja för att föräldrars eller målsmäns tredska eller försumlighet icke må vålla, det skolpligtiga barn blifva i saknad af skolundervisning. Sistnämnda § lyder: »I händelse föräldrar eller målsmän skulle tredskas att efterkomma de föreskrifter, hvilka i afseende på barnens skolgångsskyldighet blifvit meddelade, eller visa sig så försumliga, att de ej tillhålla barnen att besöka skolan, skola de tredskande eller försumliga, efter anmälan af skolrådet, undergå varning af vederbörande församlings pastor och, då ej sådan haft åsyftad verkan, af kyrkorådet. Om dessa varningar blifvit fruktlösa, må barnen kunna genom skolrådets försorg från föräldrarne eller målsmännen skiljas och till vårdande åt andra personer öfverlemnas samt kostnaden för barnens underhåll hos föräldrarne eller målsmännen i laga ordning utmätas».

De kraftåtgärder, som denna § omnämner, utgöra visserligen en tung apparat, hvilken är förenad med sådan tidsutdrägt, att, om meddeladt beslut öfverklagas, lätteligen mera än en läsetermin hinner förflyta, innan den åsyftade effekten uppnås, men synas ändock vara effektiva och egnade att förhindra, det ett barns skolundervisning helt och hållet försummas, om vederbörande skolråd, pastor och kyrkoråd göra sin pligt. Och likväl kunna bestämmelserna om barns skolpliktighet helt och hållet eluderas, beroende derpå, att begreppet målsmän i § 51 till äfventyrs icke i sig inrymmer husbonde, som har minderårig skolpliktig i sin tjänst. Att föräldrar hafva

rättighet att låta sina minderåriga, skolpligtiga barn antaga tjänst, är otvivelaktigt. Likaså har arbetsgifvare rättighet ej mindre att begagna minderårig i sitt arbete än att taga sådan i lagstadd tjänst. Enligt § 50 i folkskolestadgan och lagen angående minderårigas användande i arbete tillkommer det dock arbetsgifvare att tillse, det dessa minderåriga, som han använder i sin tjänst, erhålla undervisning enligt folkskolestadgans föreskrifter.

Intet synes vara mera naturligt, än att samma skyldighet åligger husbonde, som i lagstadd tjänst har minderårig, hvilken är skolpliktig. Enligt fattigvårdsförordningen sammanfalla husbondevälde och målsmanskap. Rimligt torde också vara, att husbonde i och med det, att han tager i sin tjänst minderårig, som är skolpliktig, då denne hos honom, husbonden, har bostad, kost och lön, också öfvertager föräldrarnes målsmanskap i afseende på denne minderåriges skolgång och således skyldigheten att sända den skolpligtige i fråga i skolan på tider, som skolreglementet och skolrådet i enlighet dermed föreskrifva.

Att, juridiskt taget, begreppen »målsman» och »husbonde» i det stycke, hvarom fråga är, icke täcka hvarandra, är väl dock antagligt, ehuru det med jmförelse i andra stycken, der husbonde i denna sin egenskap är målsman, såsom då det gäller vården om sjuk tjenare, minst sagdt är tvistigt, om de icke så göra.

Det är numera på flera ställen i vårt land, der det är ringa tillgång på vuxna tjenare eller der obenägenheten inom tjenareklassen att antaga lagstadd tjänst är ganska allmän, långt ifrån sällsynt, att husbönder taga i sin tjänst minderåriga skolpligtiga, helst då dessa äro i fysiskt hänseende kraftigt utvecklade. Frestelsen för föräldrar, hvilka, utan att vara rent af fattiga, dock äro stadda i små omständigheter och hafva en stor barnskara, att få sina 12- eller 13-åriga barn ut i tjänst, der de kunna helt och hållet förtjena sitt uppehälle, är allt för stor, för att de icke understundom skulle falla härför, ehuru deras barn ännu icke hunnit inhemta ens minimum af folkskolekursen.

Vore nu så, att på husbonde kunde tillämpas § 51 i folkskolestadgan, vore faran för att barns skolgång helt och hållet försummas icke så stor. Det har emellertid inträffat, att då skolråd och kyrkoråd samt pastor förmenat, att husbonde i fall, som åsyftas, vore målsman och husbonden tilldelats sådan varning, som § 51 i folkskolestadgan omförmäler, husbonden hos vederbörande domkapitel anfört klagan öfver varningen med begäran, att denna skulle återgå, och domkapitlet dömt, att § 51 icke har tillämp-

lighet på husbonden samt i följd deraf till all kraft och verkan upphäft varningen.

Det är lätt att exemplifiera, huru en sådan tolkning af § 51 i folkskolestadgan och deri förekommande begrepp »målsman» kan blifva rent af ödesdiger för folkskolestadgans bestämmelser om skolpligtighet. Dessa eluderas på enklaste sätt. Föräldrar, boende i A. församling och inom dess skoldistrikt, låta sina minderåriga, skolpligtiga barn antaga tjänst hos husbonde inom B. församling, som har sitt egna skoldistrikt. Husbonden har antagit den unge tjenaren, för att denne skall utföra husbondens arbete, ej för att gå i skolan. Den minderårige tjenaren tillhör nu icke A. skoldistrikt, inom hvilket föräldrarna bo, utan B. skoldistrikt. Kyrkorådet i B. kan icke varna husbonden i fråga, ty denne är icke den minderårige skolpligtiges målsman. Föräldrarna, som bo i A., kunna icke varnas af kyrkorådet i B., ty de äro utom räckhåll för detta kyrkoråds befogenhet. Kyrkorådet i A. kan icke varna föräldrarna, som bo i A., då inom A. skoldistrikt den minderårige icke är skolpliktig. Ej heller kan kyrkorådet i A. på order eller anhållan från kyrkorådet i B. tilldela föräldrarna någon varning.

Det säger sig sjelf, hvilka följderna under sådana förhållanden kunna blifva. Så snart den minderårige är i fysiskt afseende så försigkommen, att han kan erhålla en tjänst, kan med lätthet hela bestämmelsen om hans skolpligtighet kringgå och denne minderårige redan vid 12 eller 13 års ålder blifva utan all undervisning, huru försummad denna än må hafva varit under de ännu tidigare åldersåren.

På grund af det anförda hemställer undertecknad vördsamt,

att Riksdagen beslutar aflåta underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, det täcktes Kongl. Maj:t så förtydliga eller så förändra § 51 i gällande folkskolestadga, att husbonde, som har i sin tjänst minderårig skolpliktig tjenare, varder dennes målsman i afseende på skyldigheten att sörja för denne minderåriges skolundervisning.

Stockholm den 16 januari 1902.

Robert Eklundh.